

ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

Наша земља је потписник више међународних докумената чији циљ је борба против корупције. Свака наредна преузета обавеза је била прецизнија и обухватнија. Тако најновији документ који су представници наше државе потписали – Конвенција УН против корупције из Мексика 2003. – говори о корупцији у правосуђу, јавним предузећима, политици, али и у приватном сектору. Ипак, највише простора се придаје корупцији у државним органима, јер корупција је најраширенија тамо где постоје дискрециона овлашћења појединаца, без одговарајуће јавне контроле њиховог коришћења.

Савет за борбу против корупције је решен да анализира случајеве најмаркантније крупне корупције у нашој земљи. Чини се да је у овом тренутку процес приватизације најозбиљнији кандидат за неславну улогу лидера крупне корупције. Наиме, приликом претварања друштвене и државне својине у приватну, државни службеници су овлашћени да у име и за рачун грађана продају имовину која није њихова. Можемо рећи да су државни службеници агенти грађана, који су принципал – крајњи власник друштвене својине. Интереси принципала су у овом случају распршени на велики број појединаца који нису у стању, а нису ни вољни, због малог учешћа сваког појединца, да се организују и заштите своје интересе. За разлику од њих, малобројни представници државе који одлучују о приватизацији, имају веома концентрисан интерес да присвоје један део значајних новчаних токова. У исто време је јавна контрола још неразвијена, јер ради се о првим корацима парламентарне демократије после више до пола века, што веома погодује корупцији.

У прошлој години нашу јавност је највише узбуркала приватизација, продаја у поступку стечаја смедеревске железаре САРТИД а.д. коју је заједно са још шест зависних предузећа откупила компанија US Steel Кошице, која послује у саставу америчке компаније US Steel. Купопродајна цена од 21,3 милиона долара се учинила многим ниска, а поготово после сазнања да је купац ослобођен свих дугова, који су се у то време процењивали на 1,7 милијарди долара. По свему судећи радило се о крупној корупцији у коју су били умешани највиши представници државе, који су уз

**САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»**

свесрдну подршку судова омогућили страном компанији да оствари велику противправну добит. Савет је решио да испита цео случај и обратио се за помоћ трговинским судовима, Влади и појединим министарствима, као и тужилаштву. После увида у прикупљену документацију, Савет је саставио овај извештај. У њему се прво даје правна анализа поступка стечаја над САРТИД-ом, затим се даје политичко-економска анализа случаја, да би се на крају дошло до закључака и препорука Влади и државним органима о корацима које треба предузети како би дошло до сузбијања корупције. У прилогу извештаја је дата хронологија продаје САРТИД-а.

Правна анализа

Савет за борбу против корупције је увидом у судска документа и на основу комуникације са Судом констатовао следеће чињенице:

1. Трговински суд у Београду води 6 предмета стечаја и то над предузећем «Сартид 1913» (VIII СТ 7035/02) и његових пет зависних предузећа и то : «Сартид стара железара» Смедерево (VIII СТ 10664/02), «Сартид бели лимови « Шабач (VIII СТ 10729/02), «Сартид – Вељко Дугошевић» Кучево (VIII СТ 11663/02), «Сартид слободна зона» Смедерево (VIII СТ 70/03), «Сартид лука» Смедерево (VIII СТ 69/03) (Одговор Трговинског суда у Београду од 29. марта 2004. године).
2. Виши трговински суд у Београду донео је само једно решење о делегацији надлежности и то решење VII Су 17/02-46 од 25.07.2002 године којим је извршио делегацију Трговинског суда у Београду за поступање у поступку стечаја над «Сартид 1913» Смедерево. За остала предузећа (5), Виши трговински суд и Трговински суд у Београду нису доставили нити су у својим извештајима навели да су донета решења о делегацији што значи да је у стечајном поступку над предузећима «Стара железара», «Бели лимови», «Вељко Дугошевић», «Слободна зона», «Лука» поступао Трговински суд у Београду, који није надлежан. У смислу члана 8. наведеног Закона, стечајни поступак спроводи суд на чијем је подручју седиште дужника. Трговински суд у Београду није надлежан, јер се седишта наведених предузећа не налазе на подручју овог суда. У смислу чл. 68. ЗПП-а највиши суд одређене врсте у републици може, на предлог странке или надлежног суда, одредити да у поједином предмету поступа други стварно надлежан суд са његовог подручја, ако је очигледно да ће се тако лакше спровести поступак, или ако за то постоје други важни разлози.

**САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»**

У конкретном случају предлог за делегацију надлежности дала је филијала ЗОП-а у Смедереву, за коју сматрамо да будући да нема својство правног лица, није могла бити странка у конкретном поступку.

3. Виши трговински суд није јасно дао разлоге због којих је извршена делегација Трговинског суда у Београду у предмету «Сартид 1913». Ово је требало образложити како би се искључила могућност да је предмет «намештен» Трговинском суду у Београду, ово тим пре што за остала предузећа нису урађена решења о делегацији па није јасно како је стечај спроведен од стране Трговинског суда у Београду.
4. У стечајном поступку законски је регулисан редослед радњи које се предузимају од стране органа стечаја, јер одређене радње не могу се предузети док се не предузму претходне радње из тог редоследа. Тако се након отварања стечајног поступка прво предузима радња увођења стечајног управника у дужност у смислу члана 96. наведеног Закона. Једна од првих обавеза стечајног управника је да се изврши инвентарисање односно да се утврди имовина стечајног дужника у смислу члана 61. наведеног Закона. Због тога се одмах након отварања стечаја врши попис целокупне имовине и сачињава завршни биланс дужника са даном отварања стечаја и тај завршни биланс уствари представља почетни стечајни биланс. На тај начин се добија потпуна финансијска слика дужника али се на тај начин такође штити пописана имовина од крађа у стечају. Суд је пре продаје дужника, дужан да утврди ко су повериоци, јер сврха стечајног поступка је што повољније намирење поверилаца који морају бити утврђени (именовани решењем) и који имају права учешћа у стечајном поступку преко Одбора поверилаца. Трговински суд није дао податке да је суд у свих шест предмета извршио све наведене радње пре извршене продаје (напротив суд је у извештају навео да у предмету «Сартид 1913» није могао да уради решења о потраживањима, због недостатка времена - страна 7 извештаја суда). Међутим према датумима отварања стечаја и датуму извршене продаје јасно је да те радње у свих шест предузећа нису могле бити извршене (у пет предузећа то је време од четири дана до четири месеца). Из овога произилази да је за време вођења стечајног поступка могло доћи до отуђења имовине, до крадја, до присвајања, до поклањања, због чега се у јавности појављују спискови непокретне и покретне имовине која није била предмет продаје и предаје купцу. Суд је именовано Одбор поверилаца решењем од 27.03.2003 године, међутим овај орган до продаје дужника није се конституисао, нити је заседао у смислу члана 68. наведеног Закона (ради у седницама).

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

5. Пре продаје дужника суд је морао да у Службеном гласнику објави оглас о отварању стечаја у смислу члана 89. Закона и да у огласу позове повериоце да у року од 60 дана пријаве своје потраживање у смислу члана 90. Закона и да пријављена потраживања испита на рочишту за испитивање потраживања у смислу 124. Закона. Тек након одржавања рочишта за испитивање потраживања суд утврђује ко су повериоци стечајног дужника, чије интересе суд мора да штити, јер то је сврха вођења стечајног поступка. Из предмета стечаја утврђено је да су стечајеви над «Сартид стара железара» и «Сартид бели лимови», отворени дана 27.11.2002 године и да су огласи о отварању стечаја објављени у «Службеном гласнику» 19.12.2002 године, да је стечај над предузећем «Сартид Вељко Дугошевић» отворен дана 19.12.2002 године, а да је објављен дана 3.01.2003 године, да су стечајеви над «Сартид лука» и «Сартид слободна зона» отворени 24.03.2003 године, а да су објављени дана 4.04.2003. Ови датуми су дати само као илустрација да за време од дана отварања стечаја па до дана продаје, физички нису могле да се обаве све радње из наведеног редоследа радова које је суд био дужан да изврши да би могао да оцени који начин формирања стечајне масе је најповољнији за повериоце.
6. Стечајна маса се формира на два начина и то уновчењем појединачне имовине дужника и продајом дужника. У смислу члана 129. наведеног Закона суд може одлучити да се дужник као правно лице изложи продаји, али пошто претходно прибави мишљење поверилаца и стечајног управника на основу процене, под условом да се на тај начин постигну повољнији услови за намирење поверилаца. У свом извештају на питање да ли је пре одлуке суда о продаји дужника прибављено мишљење Одбора поверилаца, Трговински суд је одговорио да није прописана обавеза суда да суд претходно прибави мишљење Одбора поверилаца (страна 8).
У смислу члана 129. наведеног Закона да би суд могао да донесе одлуку о продаји дужника морају се испунити кумулативно следећи услови:
- да стечајно веће прибави претходно мишљење поверилаца,
 - да стечајно веће прибави претходно мишљење стечајног управника,
 - да се изврши процена стечајног дужника,
 - да се продајом дужника постигну повољнији услови за намирење поверилаца.

Суд је прибавио мишљење стечајног управника.

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

Суд је одредио извођење доказа вештачењем процене вредности имовине.

Економски институт није извршио процену вредности имовине, него је извршио процену вредности капитала методом дисконтованог новчаног тока. Овакав метод није примерен за предузеће у стечају, него је уобичајен за разматрање будуће пословне стратегије предузећа. Из процене Економског института (страна 1 став 2) произилази да је процена рађена као «информативна основа која ће послужити руководству предузећа за разматрање стратешких алтернатива у избору адекватне пословне стратегије». Према томе, оваква процена не може се сматрати проценом вредности имовине за потребе стечајног поступка.

Према томе суд није могао да изврши продају дужника, а да не изврши све горе наведене радње јер без тих радњи суд није могао да процени, односно утврди, да ли ће повериоци продајом дужника као правног лица бити повољније намиреени.

7. Суд није одговорио шта су била мерила управника и суда да (ионако веома малу процену вредности капитала) умањи продајну цену скоро на трећину и да уговор закључи на тај износ без икакве непосредне погодбе. Непосредна погодба у смислу члана 129. Закона, не значи да је суд ограничен на погодбу само са једним потенцијалним купцем. Циљ стечајног поступка је постизање што веће цене дужника, ради повољнијег намирења поверилаца те без обзира што у наведеном члану није изричито предвидјено да се продаја јавно објави, било је неопходно извршити јавно оглашавање продаје и након прикупљања понуда у остављеном року, приступити непосредној погодби. Стечајни суд није огласио намеравану продају, нити је узео у обзир сва пристигла писма о намерама, него је извршио продају привилеговном купцу (писмо заинтересованости компаније LNM Holdings од 19.12.2002. године упућено премијеру З. Ћинђићу, министрима А. Влаховићу, Г. Питићу, директору Агенције за приватизацију В. Чупићу, стечајном већу Трговинског суда у Београду, стечајном судији М. Марковићу и стечајном управнику Б. Игњатовићу).

8. На питање да ли је стечајни судија учествовао у продаји, Суд је одговорио да стечајни судија није требало да учествује у продаји дужника.

У смислу члана 56. Закона, стечајни судија је надлежан по свим питањима у вези спроводјења стечајног поступка, јер стечајни судија врши надзор над радом стечајног управника и даје му обавезна упутства, због чега је управник дужан да обавештава судију о својим радњама које се тичу поступка и намирења

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

поверилаца. Продаја правног лица је начин формирања стечајне масе те је стечајни судија морао да буде обавештен о намери за предузимање те радње и да у контроли рада стечајног управника да своју сагласност на тај начин формирања стечајне масе.

Очигледно је да стечајни судија није учествовао ни у једном од горе наведених стечајних поступака.

9. Из извештаја суда произилази да је Тужилаштво тражило да суд достави предмет стечаја како би се одлучило о подизању захтева за заштиту законитости који су иницирали многи повериоци. По захтеву Јавног тужилаштва, суд није доставио стечајни предмет. Суд је доставио само решење, иако је знао да мора да достави предмет, јер се из решења не може у смислу члана 404. ст 1 тачка 1 ЗПП-а, који се примењује у смислу члана 12. Закона о принудном поравнању, стечају и ликвидацији, утврдити да ли је било битнигх повреда поступка. Овим је онемогућено остварење права поверилаца на ванредни правни лек.
10. Сваком судији је познато да за шест предмета, уз сав други посао у стечају, није могуће за само један дан и то 28.03.2003 године (петак) прочитати мишљење и предлоге стечајног управника да се стечајни дужници (б) продају као правна лица, да се истог дана упореди процена ЕИ и предлог управника у односу на цену, да се истог дана пронађу мерила по којим је је управник умањио извршену процену од стране ЕИ, да се истог дана донесе одлука у Већу да се стечајни дужници продају и да се истог дана закључе уговори о продаји, односно два дана касније (време викенда). Како је могуће да се у два предузећа отвори стечај дана 24.03.2003 године, а да се продаја стечајних дужника изврши 28.03.2003 године.

Овако грубе повреде Закона упућују:

- да је суд злоупотребама својих овлашћења пропустио да спроведене стечајне радње које су се морале спровести пре доношења одлуке о продаји стечајног дужника,
- да је имовина стечајног дужника у поступку стечаја била потпуно незаштићена, што значи да се не зна, нити ће се икада сазнати, шта је све била имовина стечајног дужника и да ли је сва имовина предата купцу, или је нека имовина присвајана и од кога,
- да суд није јавно огласио продају стечајних дужника непосредном погодбом, како би куповина била доступна свим заинтересованим лицима,

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

- да је продаја извршена унапред одређеном купцу, за одређену цену без могућности учешће било ког другог заинтересованог лица,
- да су права поверилаца повређена, јер су повериоци онемогућени да остваре своја права предвидјена Законом о принудном поравнању, стечају и ликвидацији (да се стекну услови да се потраживања наплате у повољнијем износу),
- суд је прекршио права поверилаца из члана 6. ст. 1 Европске конвенције о људским правима (право на законито и правично судјење у грађанским стварима), као и право из члана 1. Протокола 1. Европске конвенције о људским правима (право на мирно уживање имовине, јер имовина поверилаца се налази у стечајном дужнику).

Због оваквог рада суда, а у циљу стварања услова за независно и одговорно обављање судијске функције предлажемо да се ова анализа достави Врховном суду Србије и свим Трговинским судовима у републици ради упознавања и разматрања.

Политичко-економска анализа

Продаја »Сартида« АД и зависних предузећа у поступку стечаја изазива основану сумњу да је у питању класичан случај корупције у коју су укључени највиши органи извршне и судске власти, који су злоупотребили свој положај. Они су омогућили једној страни фирми да стекне привилегован положај и тиме оствари велику противправну добит. Та фирма је свесно ушла у игру, што се види из сукцесивних корака, изражавајући наводну жељу да се помогне предузећу које се налази у великим тешкоћама, а у ствари тражећи привилегован положај чиме би остварила кључну предност у односу на потенцијалне такмаце у процесу приватизације (Уговор о пословно-техничкој сарадњи између «US Steel Košice», USSKS, и «Сартид А.Д.» у стечају, Предлог стечајног управника за закључење уговора од 11.11.2002. године, писмо USS од 7.11.2002. године и Решење трговинског суда од 11.11.2002. године). Они су тражили и добили нешто што им не може никад припадати у систему владавине права – заштиту извршне власти од могућих акција судске власти.

Договор министра Влаховића са привилегованим купцем, који је прихватила Влада и Републичкој секретаријат за законодавство (Закључак Владе од 23.1.2003. године и допис Републичког Секретаријата за законодавство од 24.1.2003. године), изведен је на штету државе, тј. свих грађана ове земље. Према свим показатељима продајна цена од 21,3 милиона долара је веома ниска.

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

Економски институт је проценио вредност само инвестираног капитала матичног предузећа САРТИД А.Д. на 57.645.000 долара, САРТИД Бели лимови на 960.000 долара и САРТИД Лука Смедерево на 930.000 долара, при врло рестриктивним претпоставкама (Извештаји о процени вредности капитала «Сартид»А.Д. од 2.12.2002. и 26.3.2003. године). С обзиром на велику заинтересованост другог по реду произвођача челика у свету (Писма LNM Holdings од 17.1.2003; 10.3.2003) могло се очекивати да се у конкуренцији барем ова два, мада не и једино заинтересована купца, постигне знатно виша цена од оне коју је проценио Економски институт. Тиме је пропуштено остваривање буџетских прихода, што грађани морају осетити кроз повећање пореских оптерећења. С друге стране, купац је ослобођен плаћања заосталих дугова (неутврђен износ, мада се у медијима спомињала цифра од 1,7 милијарди долара), што ће морати грађани да исплате, уз додатну накнаду судских и осталих трошкова који неће бити занемариви.

У штету која је нанета држави, тј. грађанима, треба укључити и пропуштене ефекте страних улагања. Оваква продаја је упутила јасан знак свим потенцијалним улагачима да држава није спремна да се придржава ни сопствених закона, ни преузетих обавеза, тј. исказаних обећања, а ни међународно признатих стандарда пословања, што је свакако морало допринети уздржаности инвеститора. У исто време повериоци су покренули широку акцију придобијања политичке подршке у својим земљама, што се види на основу њихових писама домаћим релевантним институцијама (Савезно министарство за иностране послове, Министарство за економске везе са иностранством) и изјава њихових дипломатских представника. Тиме је нанета непроцењива штета политичком и економском угледу земље.

Највиши представници извршне власти били су у потпуности упознати са целим током поступка и са последицама које ће из њега произаћи. Њих су страни повериоци све време информисали о догађајима, али и о последицама одређених акција, или, пак, о потезима које су намеравали да предузму. У исто време, преставници судске власти су извршну власт све време обавештавали о току судског поступка, чак министру достављали поднеске поверилаца (Писмо председника стечајног већа министру за привреду и приватизацију). Да ли су државни функционери примили материјалну накнаду за злоупотребу свог положаја мање је битно у целој ствари. Према савременом схватању корупције, корист не мора увек бити у материјалном облику, јер се злоупотреба положаја врши и ради стицања политичке предности (члан 18. Конвенције УН против корупције говори о трговини утицајима).

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

Стечајни поступак који је вођен пред нашим судом показао је сву слабост судске власти. Она није у стању, или није вољна да се супротстави притисцима извршне власти. Код нас још увек не постоје потпуни услови за независну судску власт, већ њен положај још увек зависи од извршне власти (непостојање посебног буџета за судску власт и напредовања у служби). Са друге стране овакав утицај извршне власти на судску представља разлог за узајамно пребацивање одговорности, што омогућава неодговорно поступање и непоштовање закона, а што за крајњу последицу има отворену могућност за корупцију и једне и друге власти. У ситуацији када поједини стечајни поступци трају и више од десет година, суд је показао несхватљиву брзину – одлуке су доношене истог дана или сутрадан по предлогу стечајног управника, понекад су *пост фестум* одобраване акције за које је неопходна сагласност стечајног већа (Решење Трговинског суда од 11.11.2002. којим се одобрава закључење уговора о пословно-техничкој сарадњи, а који је закључен 8.11.2002. године), а готово је фарсична чињеница да је оглас о отварању стечаја над «Сартид-слободном зоном» и «Сартид-луком» објављен у Службеном гласнику пошто је већ донета одлука о њиховој продаји. Не само да нико није подигао глас против таквог угрожавања законитости, већ је Виши суд закључио како је све у реду. Осим што су доношене одлуке које су у очигледној супротности са одредбама закона, евидентан је и недостатак покушаја да се следе општеприхваћени правни принципи, да и не говоримо о принципима на којима почива тржишна привреда. Када судови једном покажу слабост према извршној власти, услед жеље да се остваре ситне користи, они лако постају плен класичног подмићивања, а онда је илузорно говорити о владавини права у тој држави.

Закључци и препоруке

Случај САРТИД је до сада највећи скандал процеса приватизације у нашој земљи. Он би имао и значајне међународне последице да је наша земља већа и знатнијег утицаја у међународној јавности. Овако нам остаје само наук до чега доводи непостојање јасне подвојености између законодавне, судске и извршне власти, при чему је ова последња доминира. Такође, случај илуструје погубне последице недостатка демократске контроле јавних послова. Све битне чињенице које су везане за продају предузећа привилегованом купцу добро су скриване од очију јавности. Министар за привреду и приватизацију је давао изјаве које су биле усмерене на збуњивање

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

јавности и прикривање договора који су се склапали иза сцене. О томе се мора размишљати приликом доношења новог Устава, писања нових или дограђивања постојећих закона. С друге стране, треба имати у виду да сама легислатива није довољна за искорењивање корупције – потребно је постојање јаког и независног новинарства, са аналитичким и истраживачким приступом друштвеним проблемима, као и постојање притиска невладиног сектора.

Имајући у виду да је у целом поступку била евидентна спрега Владе и судова у циљу промоције уског интереса људи из власти на штету јавног интереса, Савет за борбу против корупције препоручује следеће:

- Да се у предстојећим уставним и законским променама обезбеди не само декларативна, већ и стварна независност законодавне, извршне и судске власти.
- Влада би требало да усвоји правила и процедуре који ће омогућити јавности да стекне пуну информисаност о организацији, функционисању и процесу доношења одлука у јавним службама, укључујући и саму Владу.
- Потребно је донети кодекс понашања јавних службеника, који ће поставити стандарде интегритета, одговорности и часног вршења јавних послова. Њиме се морају предвидети мере и системи који ће олакшати службеницима да, без бојазни по властити положај, пријављују одговарајућим органима све случајеве који у себи имају елементе корупције. При томе треба уважавати препоруке регионалних и међународних организација, пре свега Међународни кодекс понашања јавних службеника, који је део анекса Резолуције Генералне скупштине УН бр. 51/59 од 12. децембра 1996, затим Конвенција о борби против подмићивања страних јавних службеника приликом међународних пословних трансакција, коју је усвојио ОЕСД 21. новембра 1997, као и препоруке Савета Европе и Европске Уније.
- Носиоци јавних функција, административни службеници и судије морају бити адекватно плаћени за свој посао. Боље је имати мању, али ефикаснију и поштенију администрацију, него гламазну и дисфункционалну, у којој плате нису довољне за голо преживљавање, али која смањује стопу незапослености у друштву. Плате функционера се и даље из демагошких разлога држе на ниском нивоу, што представља директан позив на корупцију.

САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»

- Треба развити систем дугорочног привлачења, запошљавања, напредовања и адекватног награђивања приликом пензионисања, најквалитетнијих стручњака за рад у државним службама. Њихово награђивање мора да одсликава појединачни радни допринос, способност и заслуге у борби против корупције.
- Влада треба да испита одговорност службеника појединих министарстава, који су у овом конкретном случају злоупотребили свој положај и тако непосредно или посредно допринели нарушавању јавног интереса.
- Влада треба да подстиче учешће појединаца, група и локалне самоуправе, у превенцији и борби против корупције.
- Врховни савет правосуђа би требало да развије критеријуме и мере за унапређење судија који часно обављају своју дужност, као и за кажњавање судија који не спроводе на одговарајући начин законе. Он треба да предложи мере за јачање интегритета судија и да размотри начине превенције корупције у правосуђу.
- Да се у законом предвиђеном поступку испита одговорност свих судија који су учествовали у поступку стечаја «Сартида»
- Јавни тужилац треба да испита да ли постоји кривична одговорност појединих учесника у овом случају.
- Скупштински одбори за привреду и за законодавство би требало да размотре своју улогу у целом случају и да испитају евентуалну политичку одговорност појединаца.

Савет за борбу против корупције,
У Београду
10. маја 2004. године

**САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»**

Прилог

САРТИД – ХРОНОЛОГИЈА

17. СЕПТЕМБРА 1997. BANK AUSTRIA одобрила као лидер конзорцијума банака кредит САРТИД-у од 76 милиона УС долара.

15. МАЈА 2001. писмо подршке премијера Ћинђића Конзорцијуму у коме се признаје дуг од 90 милиона долара и обавезује се да неће бити предузимане радње које би угрозиле обавезе САРТИД-а. Признаје се ранији договор о приоритетној исплати обавеза према Конзорцијуму. Неограничено временско трајање обавезе, све док се не врати дуг. Републичке инвестиције неће се сматрати додатним обавезама предузећа. Прихватио месну надлежност арбитражног суда аустријске привредне коморе (језик Енглески) и одрекао се имунитета у било ком поступку који би се покренуо поводом Писма (Прилог 7).

8. МАРТА 2002. потписано писмо о намерама и стратешком партнерству USS Кошице и САРТИД. Потписници: Александар Влаховић, Џон Гудиш, Живомир Новаковић, генерални директор, уз присуство Ћинђића. »USS има намеру да једног дана постане већински власник«, »Да ли ће дугови бити реструктурирани у процесу приватизације или у процесу стечаја, или кроз јоинт партнерску фирму, је техничко питање на које ћемо имати одговор за два месеца од данас« (Влаховић)

25. ЈУЛА 2002. Виши трговински суд решењем делегирао Трговински суд у Београду за поступак стечаја над САРТИД-ом и тако преузео предмет од Трговинског суда у Пожаревцу.

30. ЈУЛА 2002. отворен стечајни поступак над САРТИД-ом због презадужености и несолвентности пред Трговинским судом у Београду.

4. ОКТОБАР 2002. Трговинском суду Bank Austria пријављује потраживања у износу 108,5 милиона долара плус износ камате.

22. ОКТОБАР 2002. писмо Bank Austria и WestLB стечајном управнику нуде помоћ и траже податке о производњи, трошковима, цени, профитабилности, обавезама. Слично писмо 7.11. Стечајни управник обавештава Веће 8.11. да су тражени подаци пословна тајна и да »без претходне сагласности нисам у стању да пошаљем« (Прилог 8).

**САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»**

8. НОВЕМБРА 2002. Уговор о пословно-техничкој сарадњи USS и САРТИД-а. USS добија право да управља пословањем САРТИД-а у наредних 5 година (прекршен Закон о принудном поравнању, стечају и ликвидацији). Уколико се у међувремену прода другом купцу, уговор се продужава за наредних седам година (Прилог 3).

11. НОВЕМБРА 2002. стечајно веће усвојило предлог стечајног управника (од истог дана) и одобрило уговор о пословно-техничкој сарадњи (3 дана после склапања уговора, иако Закон тражи сагласност већа за закључење започетих послова, или послова којим се спречава штета).

27. НОВЕМБРА 2002. Отворен стечај над САРТИД-Стара железара и САРТИД-бели лимови (огласи објављени у Службеном гласнику 19.12.)

2. ДЕЦЕМБРА 2002. Економски институт доставља процену вредности капитала САРТИД А.Д. од 57,6 милиона долара, применом приносног метода, иако је у стечајном поступку од значаја једино ликвидациона вредност имовине (у овом случају знатно виша). Прилог 5.

6. ДЕЦЕМБРА 2002. Bank Austria тражи информације од стечајног управника о садржају уговора са УСС и датуму одржавања првог рочишта.

19. ДЕЦЕМБРА 2002. стечајни управник одговара да је рочиште заказано за 25.12. »..нема разлога ваше забринутости за права као повериоца јер се овим уговором желело заштитити имовина дужника а самим тим и обезбедити успешније намирење поверилаца«. Истог дана стечај над САРТИД-Вељко Дугошевић (објављен 3.1.2003.).

25. ДЕЦЕМБРА 2002. на основу Уговора од 8.11. стечајни управник предлаже упис хипотеке на високу пећ и халу хладне ваљаонице. Истог дана рочиште (Прилог 3).

26. ДЕЦЕМБРА 2002. стечајно веће прихватило предлог (супротно чл. 99 Закона – заложно право на имовину стечајног дужника) и донело одлуку о потраживањима поверилаца. Писмени отправак упућен повериоцима око 5 месеци касније, када је дужник већ продат.

31. ДЕЦЕМБРА 2002. Bank Austria подноси Трговинском суду тужбу за утврђење потраживања, будући да је стечајни управник на рочишту оспорио потраживања Конзорцијума.

**САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»**

8. ЈАНУАРА 2003. Bank Austria и WestLB у писму Ћинђићу, Колесару и Влаховићу жале се на одлуку стечајног управника који им не признаје дуг. Пошто је Ћинђић потписао писмо 15. маја 2001. позваће њега и његове сараднике као сведоке на суђењу. Упозоравају да је цео поступак вођен супротно одредбама нашег закона о стечају и међународно признатих и примењиваних принципа. Обратили су се владама Немачке и Аустрије, а покренуће и тужбу против српске владе због кршења преузетих обавеза (Прилог 6).

23. ЈАНУАРА 2003. Влада Закључком прихватила Информацију о предлогу споразума о сарадњи Владе са USS, у вези са стечајем САРТИД-а. Не спомиње се понуда LNM-а. Једна од обавеза Владе је »да обештети USS и пружи му потребну правну помоћ у вези са губицима и трошковима насталим због неизвршења обавеза Владе... као и насталим по основу свих обавеза и потраживања проистеклих из САРТИД-овог пословања у периоду пре датума куповине и преузимања свих власничких права у САРТИД-у од стране USS, или су последица тог пословања.«. Усвојен текст Споразума »којим се дефинишу међусобна права и обавезе, са циљем гарантовања услова и контролисања ефеката преузимања САРТИД-а и шест зависних предузећа САРТИД-а од стране USS. У тексту Споразума (саставни део Закључка) посебно интересантни чланови 2 7. (Прилог 4).

24. ЈАНУАРА 2003. Републички секретаријат за законодавство дао сагласност и није имао примедби на Споразум.

21. ФЕБРУАРА 2003. председник стечајног већа Душан Марчићев обавештава Влаховића о поднесцима поверилаца (обавештен и Н.Колесар). Прилог 7.

10. МАРТА 2003. LNM Холдингс упућује писмо о намерама стечајном управнику. Наводе да су више пута показивали интересовање за куповину САРТИД-а. Они припадају групи која је други највећи произвођач челика у свету (годишњи приход преко 10 милијарди долара). Указују на штетност, неразумност и вероватну правну неиправност Уговора о пословно-техничкој сарадњи. Уговор крши дух и вероватно и слово Закона о стечају, те даје неправедну предност USS у приватизацији. Исто писмо 18.3. Пителићу, који га прослеђује Влаховићу 01.4. после продаје САРТИД-а.

11. МАРТА 2003. повериоци упућују ново писмо Трговинском суду и стечајном управнику. Упозоравају их да још нису добили званичну листу прихваћених и одбачених захтева за признавањем дуга. Одбор поверилаца још није формиран. Уговор о пословно техничкој сарадњи је потписан без сагласности поверилаца. Поседују доказе да

**САВЕТ ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ
ИЗВЕШТАЈ О СТЕЧАЈУ «САРТИДА»**

су понуђене инвестиције познатих произвођача челика, али да су игнорисане и да им је чак онемогућен приступ САРТИД-у. Стечајни управник и Веће морају да размотре понуду било које треће стране за приватизацијом, како би се обезбедила фер конкуренција.

20. МАРТА 2003. Конзорцијум тужбом тражио поништење Уговора о пословно-техничкој сарадњи. Траже привремену меру забране отуђења или располагања значајног дела имовине САРТИД-а, као и његове продаје као правног лица. 24. 3. обавештавају Питића, интервенција немачког амбасадора 31.3. Питић 02.4. обавештава о свему Влаховића (обавештен и Колесар).

24. МАРТА 2003. Стечајеви над САРТИД-Слободна зона и САРТИД-Лука. Оба огласа објављени 4.4. тј. после продаје, иако повериоци имају рок од 60 дана да пријаве потраживања.

26. МАРТА 2003. Суд позвао стечајног управника да предложи начин продаје.

27. МАРТА 2003. именован одбор поверилаца.

28. МАРТА 2003. (ПЕТАК) Стечајни управник дао предлог да се изврши продаја правног лица непосредно USS за цену од 21,3 милиона долара. Истог дана неколико поверилаца, којима се не зна износ потраживања, слажу се са продајом. Суд доноси одлуку о продаји правног лица и овлашћује стечајног управника да закључи уговор, без званичног мишљења одбора поверилаца и без оглашавања у штампи.

31. МАРТА 2003. (ПОНЕДЕЉАК) Склопљен уговор USS са стечајним управником о куповини САРТИД-а и шест зависних предузећа за 21,3 мил. долара.

»Влада није надлежна за поништавање продаје смедеревског концерна... све жалбе и иницијативе треба упутити Трговинском суду и стечајном управнику који је водио поступак. Тражити од владе да се поништи стечајни поступак значи да се фактички тражи нарушавање независности судова и нарушавање вођења стечајног поступка« (А. Влаховић).